

## POSTANOWIENIE

Dnia 30 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło

SSN Maciej Pacuda (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa A.B.  
przeciwko S. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.  
o odszkodowanie za dyskryminację,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 30 września 2021 r.,  
zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)  
z dnia 10 listopada 2020 r., sygn. akt III APa (...),

**1) oddala zażalenie,**

**2) nie obciąża powoda kosztami postępowania zażaleniowego  
pозwanej.**

### UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) postanowieniem z dnia 10 listopada 2020 r. odrzucił skargę kasacyjną wniesioną przez powoda A.B. od wyroku tego Sądu z dnia 20 listopada 2019 r., którym oddalono apelację od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. z dnia 4 czerwca 2019 r., oddalającego powództwo o zapłatę przez pozwaną S. Sp. z o.o. w W. na rzecz powoda kwoty 100.000 zł tytułem odszkodowania za naruszenie zasady niedyskryminacji.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że odpis wyroku z dnia 20 listopada 2019 r. wraz z uzasadnieniem został doręczony pełnomocnikowi powoda w dniu 6 lutego 2020 r.

W dniu 25 maja 2020 r. pełnomocnik złożył skargę kasacyjną od tego wyroku, wnosząc równocześnie o zwolnienie powoda od kosztów sądowych w całości. Sąd drugiej instancji postanowieniem z dnia 28 lipca 2020 r. zwolnił powoda od opłaty od skargi kasacyjnej powyżej kwoty 1.000 zł, a w pozostałej części oddalił wniosek o zwolnienie od kosztów. Odpis tego postanowienia doręczono pełnomocnikowi powoda w dniu 18 sierpnia 2020 r., jednak ten nie wniósł opłaty od skargi kasacyjnej. W dniu 1 września 2020 r. złożył natomiast wniosek o uzasadnienie wymienionego postanowienia z dnia 28 lipca 2020 r. Wniosek ten postanowieniem z dnia 30 października 2020 r. został odrzucony.

Sąd Apelacyjny przypomniał, że stosownie do art. 398<sup>6</sup> § 2 k.p.c. sąd drugiej instancji odrzuca skargę kasacyjną wniesioną po upływie terminu, skargę niespełniającą wymagań określonych w art. 398<sup>4</sup> § 1 k.p.c., nieopłaconą oraz skargę, której braków nie usunięto w terminie lub z innych przyczyn niedopuszczalną. W niniejszym przypadku skarga kasacyjna powoda podlegała odrzuceniu jako nieopłacona. Skarga ta, zgodnie z art. 35 ust. 2 zdanie drugie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, podlegała opłacie stosunkowej. Wprawdzie powód wniósł o zwolnienie go od kosztów sądowych w całości, jednak jego wniosek, złożony wraz ze skargą kasacyjną, zasługiwał jedynie na częściowe uwzględnienie.

Sąd drugiej instancji, oceniając zasadność wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, które na obecnym etapie postępowania sprowadzały się do opłaty od skargi kasacyjnej, w pierwszej kolejności podniósł, że postępowanie sądowe jest co do zasady odpłatne, a sąd nie podejmuje żadnej czynności na skutek pisma, od którego nie została uiszczona należna opłata (art. 126<sup>2</sup> § 1 k.p.c.). Wyjątek od tej zasady przewidują przepisy art. 100 ust. 2 i art. 101 ustawy o kosztach sądowych, w świetle których sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w całości lub części. Przy czym według art. 102 ust. 1 i ust. 2 zdanie pierwsze powołanej ustawy, zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny lub ich poniesienie narazi ją na taki uszczerbek. Do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych powinno być dołączone oświadczenie obejmujące szczegółowe dane o stanie rodzinnym,

majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów.

Sąd Apelacyjny przedstawił następnie poglądy orzecznictwa dotyczące zasad zwalniania stron od kosztów sądowych, a odnosząc je do okoliczności faktycznych niniejszej sprawy, doszedł do przekonania, że powód był w stanie, bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie, ponieść koszty sądowe w postaci opłaty od apelacji (Sądowi Apelacyjnemu chodziło oczywiście o opłatę od skargi kasacyjnej) przynajmniej w kwocie 1.000 zł. Wobec tego, że odpis postanowienia o częściowym zwolnieniu od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym doręczono reprezentującemu powoda adwokatowi w dniu 18 sierpnia 2020 r., liczony od tej daty termin tygodniowy do uiszczenia części opłaty od skargi kasacyjnej, od której powód nie został zwolniony, upłynął w dniu 25 sierpnia 2020 r. W terminie tym opłata nie została jednak uiszczona. Należało przy tym mieć na uwadze, że zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych, przepisu ust. 2 (przewidującego wezwanie strony do opłacenia pisma, w razie oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, na podstawie art. 130 k.p.c.) nie stosuje się, jeżeli pismo podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego. W takim przypadku, jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, złożony przed upływem terminu do opłacenia pisma, został oddalony (w całości lub w części), tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia, a gdy postanowienie zostało wydane na posiedzeniu jawnym - od dnia jego ogłoszenia. Z ostatnio powołanego przepisu wynika zatem, że w razie wniesienia przez stronę zastępowaną przed adwokata (radcę prawnego, rzecznika patentowego) skargi kasacyjnej, od której - stosownie do wskazanej wartości przedmiotu zaskarżenia - pobiera się opłatę stosunkową, sąd drugiej instancji, po doręczeniu postanowienia oddalającego w całości lub w części wniosek o zwolnienie skarżącego od kosztów sądowych, nie wzywa już do uiszczenia opłaty, a po bezskutecznym upływie terminu przewidzianego w art. 112 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych odrzuca skargę kasacyjną jako nieopłaconą.

Powód A.B. wniósł do Sądu Najwyższego zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego dnia 10 listopada 2020 r., zaskarżając to postanowienie i zarzucając błędne ustalenia faktyczne przez przyjęcie, że powód nie opłacił skargi kasacyjnej, oraz odrzucenie skargi kasacyjnej z powodu jej nieopłacenia przed rozpoznaniem wniosku powoda o przywrócenie terminu do wniesienia opłaty od skargi kasacyjnej, co skutkowało odrzuceniem skargi kasacyjnej powoda.

Powołując się na tak sformułowane zarzuty, żalący się wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...), ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznawane w niniejszym postępowaniu zażalenie jest nieuzasadnione. Jest ono oparte na założeniu, zgodnie z którym odrzucenie nieopłaconej skargi kasacyjnej nie może nastąpić przed rozpoznaniem przez Sąd drugiej instancji wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia opłaty, która – choć z opóźnieniem – została dokonana.

Zdaniem Sądu Najwyższego, założenie to jest jednak oczywiście błędne. Abstrahując bowiem od tego, że uiszczenie przez żalącego się opłaty od skargi kasacyjnej nastąpiło w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy już po wydaniu zaskarżonego postanowienia (w dniu 13 listopada 2020 r.), trzeba stanowczo stwierdzić, że w orzecznictwie ukształtował się pogląd, zgodnie z którym przewidziana w art. 168 § 1 k.p.c. możliwość przywrócenia terminu do dokonania czynności procesowej, który został przekroczony, dotyczy czynności procesowej, a nie jej elementów składowych kreujących ją lub tworzących jej formę (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 27 stycznia 2005 r., II UZ 48/04, LEX nr 794503; z dnia 22 lutego 2006 r., III CZ 4/06, LEX nr 200847; z dnia 11 stycznia 2008 r., V CZ 121/07, LEX nr 477620; z dnia 9 lipca 2008 r., V CZ 44/08, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 55; z dnia 23 czerwca 2010 r., II CZ 47/10, LEX nr 1365640; z dnia 21 marca 2019 r., III CZ 4/19, LEX nr 2642145). Pogląd ten jest oparty na brzmieniu art. 168 § 1 k.p.c., w myśl którego wniosek o przywrócenie terminu może

dotyczyć czynności procesowej, przy czym równocześnie z jego wniesieniem strona powinna dokonać tej czynności (art. 169 § 3 k.p.c.). Czynnością procesową jest zatem wniesienie środka odwoławczego, który powinien spełniać nie tylko wymogi formalne i konstrukcyjne, ale też warunkiem jego skutecznego wniesienia jest uiszczenie od niego opłaty sądowej. Opłacenie środka odwoławczego nie jest natomiast odrębną czynnością procesową w rozumieniu art. 169 § 3 k.p.c., lecz stanowi tylko jej element. Z tego względu wniosek o przywrócenie terminu do uiszczenia opłaty od środka odwoławczego jest niedopuszczalny. Jeżeli więc dojdzie do odrzucenia środka zaskarżenia z powodu nieuiszczenia lub uiszczenia z przekroczeniem terminu opłaty należnej od tego środka, strona nie może skutecznie domagać się przywrócenia terminu do uiszczenia opłaty jako części składowej czynności prawnej, ale powinna wnosić o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej, jaką w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy jest wniesienie skargi kasacyjnej prawidłowo opłaconej.

Jak to zostało już wcześniej podniesione, żalący się bez wątpienia nie dochował wiążącego go zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych terminu do uiszczenia opłaty sądowej od wniesionej uprzednio skargi kasacyjnej, biegnącego od doręczenia mu odpisu postanowienia częściowo jedynie uwzględniającego wniosek o zwolnienie od opłat (por. trafnie powołaną przez Sąd Apelacyjny uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2017 r., III CZP 82/16, OSNC 2017 nr 7-8, poz. 75 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 grudnia 2015 r., III PZ 9/15, LEX nr 2004202 i z dnia 4 lipca 2019 r., III PZ 4/19, LEX nr 2697620), a po wydaniu zaskarżonego postanowienia poprzestał na złożeniu wniosku o przywrócenie terminu do opłacenia skargi. Uiszczając z opóźnieniem opłatę, nie wniósł też ponownie skargi kasacyjnej z wnioskiem o przywrócenie terminu do jej wniesienia. W opisanej sytuacji zaskarżone postanowienie należy uznać za w pełni prawidłowe.

Kierując się przedstawionymi motywami oraz opierając się na podstawie art. 398<sup>14</sup> k.p.c. w związku z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia, a biorąc pod uwagę, że w sprawie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek, o którym mowa w art. 102 k.p.c., nie obciążył żalącego się kosztami postępowania zażaleniowej strony pozwanej.

